

Діло

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, П. нов. Конто пот. шваб. 143.322. Адреса для телеграм: "Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячною в кріп. 450 зол. За границюю: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. італій 750 л. італій 750 л. Швейцарії 3 ш. фр., Чехословаччині 30 к. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 л. Австрії 750 ш. — Змін адреси 1 зол.</p>	<p>В СПРАВАХ ОГОВОШЕННЯ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИКЛАДКА 20 сот.</p>
--	---	--

Сойм про зміну конституції.

Варшава, 18. липня 1926.

На вчорашньому засіданні сойму ведено дальшу дискусію над зміною конституції. Промовляли послі: Прилуцький, Ізків (що вигодив опозиційну промову) і Гавліковський (Пяст), після чого забрав слово міністр справедливости Маковський, відповідаючи на закиди, що уряд не розвинув досі програми і не кермує нарадами сойму.

Він заявив, що про цілість дотеперішніх справ уряду говоритиме в понеділок прем'єр. Уряд виробив проєкт, бо уважає його за життєву konieczність. Може бути, що були бажані ще інші численні зміни, але їх тереном буде вже найближчий сойм, вибраний під гаслом ревізії конституції. Конституція наша — говорив Маковський — є першою по 100 роках пробою самодіяльної державної творчости і не могла бути досконалою. Крім того супрессія суспільного й господарського інтересу над політичним дається загально відчувати, а сучасна демократія переходить з політичної на суспільну. Час гарантії прав одиниці минає, а теперішня суспільна організація є джерелом, з якого випливають права одиниці, отже треба ту організацію створити. Господарські інтереси мусять знайти можливість висказатися безпосередньо, а не за посередництвом політичного представника. Тут висувається проблема координації праці. Політичне представництво мусить витичити собі завдання політичного життя, творити уряд і давати директиву, а господарське представництво мусить мати також запевнений вплив на хід життя. Те все мусить бути скоординоване адміністративною діяльністю, що матиме відповідну владу.

Щодо розв'язання сойму, то теперішній припис доповнює деякі люди, прим. хто має виконати акт розв'язання сойму, якщо навіть сам сойм це ухвалив. Устійнюється, що це має зробити президент держави. Щодо повноважень, то справа тут у можності задоволення потреб життя, темпо якого є дуже швидке. Конечність вимагає скорієї децизії, особливо в господарських справах. Уряд вніс уже свій проєкт, щоб отворити двері і викинути все, що несприятельне і щоб політичну організацію приновити до нового республіканського й демократичного устрою.

Після того промовляли послі: Санойца (Стр. Хл.), Сохаський (ком.), кс. Оконь, Тарашкевич (Білор.) і Хомінський (Кл. Пр.). Перші чотири заявили проти законопроєкту, пос. Хомінський промовляв за його прийняттям.

Потім зачалася подрібна дискусія. Найгорячіша була вона тоді, коли прийшли на чергу поправки в справі відкинення пропорційности голосування при виборах до сойму, а також у справі обмеження посольської недоторканости. По промові пос. Дембського (Пяст), Грінбавна (Жид. Кл.) і Прушинського (ЗЛН) дискусія закінчена.

Найближче засідання сойму в понеділок, 10. год. рано.

Димісія уряду Бріяна-Кайо.

Ерріо теорить новий уряд.

Париж, 18. липня.

Уряд вніс на розгляд парламенту фінансовий проєкт, який складався лише з 2 параграфів: перший уповажнює уряд до 30. листопада шляхом декретів використати усі середники, які мають на меті фінансову санацію і стабілізацію валюти, другий — передбачує, що декрети, які нормують фінансові справи, будуть предложені парламенту для затвердження на надзвичайній сесії 1927 року. Анекс до 2-го параграфа торкається справи репарації податкових тягарів значною підвишкою податкових поборів. Після відкинення поправленого 1. параграфа урядового проєкту фінансова комісія прийняла новий текст, який уповажнює уряд до використання лише таких середників, які передбачені законом. Міністр Кайо домагався необмежених уповноважень, чого не добився. Після промов Бріяна й Ерріо забрав слово деп. Мартін, який заявив, що голосувати проти урядового проєкту, бо шийнй край не має добіра до мин. фінансів. Предсідник, після промови Кайо, поставив на голосування внесок про перехід дискусії над параграфами проєкту, при чому уряд поставив справу довіря. Внесок відкинуто 288 голосами проти 243. Соціалісти й комуністи голосували проти внеску. По оголошенню висліду голосування члени уряду удалися до елізейської палати з метою вручити президентові димісію. Президент димісію кабінету прийняв і негайно розпочав переговори з представниками політичних партій у справі утворення нового уряду.

В голосуванні проти урядового проєкту брало участь: 28 комуністів, 26 соціалістів, 16 республ. соц., 48 соц. радикалів, 7 радикалів, 1 демократ, 60 з республ. об'єднання і республ. демокр., 6 з республ. дем. лівиці, 26 безпарт.; 20 депутатів здержалося від голосування.

Що торкається майбутнього кабінету, то ціла преса підкреслює konieczність якнайшвидшого розв'язання кризи. "Eve Nouvelle" пише, що край домагається уряду, складеного з людей, які тішилися симпатіями публічної opinii. Пополудні президент прийняв на авдієнції Ерріо, якому доручив місію утворення нового уряду. Ерріо місію прийняв.

Демонстрації перед тюрмою.

Варшава, 18. липня 1926.

Коло 12-ої год. в полудне перед слідчою в'язницею при вул. Дзельний зібрався натовп з кількох соток людей, переважно жінок. Демонстранти підносили протидержавні гасла і голосно домагалися випущення на волю політичних в'язнів. Полція розганяла демонстрантів і арештувала кільканадцять осіб.

Переверот ще не покінчився.

Чому гальмують сойм?

Преса і публічна opinia звиняє вже до того, що приймають і перетворюють цшу інку всяких причин і пояснень на те, чому виконавць травневого польського перевероту марш. Пілсудський не розгнаний відразу теперішнього сойму на сто вітрів, а якщо вже допустить до його відкриття, то чому з ним так довго ланкається, чому намагається його якнайдовше гальмувати, не рахуючись при тому від ніяких оглядів з його авторитетом? Зате треба підкреслити, що саме той неможливий і скомпромітований сойм незначимо рахується з волею Пілсудського і його уряду та йде по лінії бажань.

Всі подані причини такого явища, де переважно менше або більше лагідні міркування теоретичного характеру, не радше теоретичні висновки з того, що сталося, і з того що є, ніж самі причини на те, чому воно так? З добре поінформованого джерела довідуюсь про одну, цим разом дійсно важку причину зволання з розв'язанням теперішнього сойму та з розпущенням нових виборів. Цей причиною є факт, що дотепер ще не організовані всіоди як слід військові організації "пілсудчиків", відомі під назвою "Стшельца". Справа з їх організацією скомплікавалася тепер через становище П. П. С. яка, як відомо, останніми часами стала в опозицію до Пілсудського і його політики. І тому відкинула своїх членів з організації "Стшельца". Та відкинула їх не всіоди, а тільки там, де П. П. С. у меншості. Деж П. П. С. має у "Стшельцу" більшість, там її члени мають остати в організації надалі.

Ця затримка в організації названих військових установ мала вплинути між иншим і на те, що уряд згодний тепер на продовження вегетації сойму аж на осінь 1927 р. Табор Пілсудського надіється, що до того часу вся більшість всеж таки акриється густою сіткою сильних військових організацій "Стшельца", що до того часу затриває і неперозуміння між ним і П. П. С., а тоді можна буде спокійно провадити все, що для того табору, чи краще для Пілсудського, буде потрібне.

Ця причина не маємо причини не вірити та піддавати її сумніву. Во треба ствердити, що хоч переверот Пілсудського у Варшаві, і віддася, то ще велике питання, чи в випадку затяжної громадської війни той же сам Пілсудський винишов би був з неї побідником. Во побіда в тому випадку могла була опинитися і не в руках Пілсудського, і не в руках лівих, і не в руках правих, а в чийсь зовсім інших, далі теперішніх польських правителів дуже небажаних руках.

Потуючи виступу про те, не можемо здержатися від замітки, що всеж у Польщі травневий переверот ще не покінчений, що в ній дають далі підготовку роботи якісь генеральні баталії між тими самими таборами, що розламували в травні кінфликт мечем і кріолом. Чи й нова баталія буде кривавою — нині не можна передбачити. Може вона зведеться тільки до "морального впливу" на перебіг виборів до нового сойму, а може закінчиться виниomo кривавих і гарматних стрілянь та новим потоком крові... і так тим разом чи не новий теж "морально санаований" диктатор, диктатори ще раз скрипелюють волею "мас", тільки невідомо якої: правої, чи центральної, чи може то третьої.

Біржа.

Грош.

Тенденція незначно захитана. Обороти середні. Валюти: Амер. дол. 9.17 до 9.19, канад. дол. 9.08—9.11, чеська корона 10.9—11.30, авр. 4.25—4.30, франк 0.27—0.28, швейц. франки 1.70—1.75, англ. фунт 43.90—44.50.

На виставу, до Женеві!

З розмови з представником у Союзі Народів.

(Від нашого кореспондента)

Париж, 10. липня 1926.

В коридорі Національної Бібліотеки мав я нині несподівану зустріч: попався на давнього знайомого — з котрим часто бачився і говорив підчас війни, а ще частіше в перших кількох місяцях 1919 року. Мій знайомий — учений, публіцист, політик, приналежний до одної з неутральных націй — неутральных супроти двосторонніх союзників часу великої війни. Як учений і як політик цікавився він тоді також питаннями нових націй і держав, у тому числі й питаннями українським. Свого часу переїхав був Росію, бачив Варшаву під німецькою окупацією, Львів під російською...

Як на чужині, доволі добре познайомлений також з українсько-польськими порухами. Від кількох років є одним з представників одної з неутральных держав — у Союзі Народів у Женеві.

Поздоровкались, та — щоби могли супокійно поговорити — вийшли з бібліотеки і пішли вулицею в напрямі недалекої біржи. Гамір, сутолоха...

— Можеб ми десь супокійніше? Перед цим "Вістром" — добре? Що позволите: пиво? кофе? Ми сіли при столику, приміщенням на хіднику, перед малою кафе-нею.

Гаряче. Я зняв капелюх і поклав його на крислі. Поруч нього кинула кілька газет, котрі таскав був із собою, мій знайомий лийнув на них оком.

— А що воно таке? — каже. — "Діло"? — чув про ту газету. Та сама, котру заборонив Бобринський в часі російської окупації, правда? Дозвольте, глянути на те диво. Це-ж ваша найбільша газета?

Без великої гордості подав я йому ту нашу "найбільшу" газету, тай вже збирався толкувати чужинцеві, чому вона — хоча "найбільша", то таки — невеличка і така скромненька з анду: наш брат, бачите, має все готову паучку жалоб на "незалежний обставини", — коли мій знайомий, не ждучи мойого викладу, розгорнув газету тай раптом кликнув:

— А це — що це таке? І він, перегортаючи сторінку за сторінкою і число за числом, показував мені, живо зачудований, — такі добрі наші відомі білі плями, не плями навіть, а цілі білі колони.

— Це конфіскації, кажу. — Як то, конфіскації? Що то — у вас війна, і ви зраджуєте в газеті важні тайни? Чи у вас справді военний стан?

— Военного стану нема, принаймні в цій хвилі, хоча не знати, чи не буде завтра або позавтра. А газети наші польська цензура конфіскує під всяким можлиним і неможлиним претекстом. У моїх недавніх дописі конфісковано наприклад мимоходом кинену замітку, що західні Українські Землі наші не належать до Великої України, — навіть без критичи чи осуду того фактичного стану.

І я розказав мойому собесідникові коротко, що конфіскації, — то ще неможливіший зломік польських

Red. szaw. "Dziło" Nr. 231/26, w miastnie Rzeczypospolitej Polskiej, w odległości kilkunastu kilometrów od granicy państwa, w miejscowości... (text continues with details about the publication and its location)

z tego rozporządzenia tego pisma drukowanego. Zarządca wydaje się także odpowiedzialny za... (text continues with details about the publication and its location)

АНТИ ДОГОВОРЪ.

голицына 7. 90 1—

(247a) 50-75

— Фінанси і мистецтво. Американці мають діловий пох. Кожен десятків французьких міністрів з'їжджає собі голову теоріями, як вести державні фінанси, володарі дари найбільш просту відповідь: значить нам "Монну Лізу", звати ж "Діакокондою". Є це слави образ Леонарда да Вінчі, який вкрав у Лювірі, — перед війною розкрадений одним Італійцем і швидко віднайдений. Американці пропонують нам цього образу і французького уряду на рік два чи більше, а тим, що хотять обвинувати його до великих містх Америки і брати великий астуи антих, щоб тільки за перед смерті поглянути на цей чудний архитип.

способів поганування української преси; що довший час „Діла“ не дозволяли видавати, а заступаючи його газети одну по другій закривали; що коли перед війною під „астрійським гнетом“ три і пів мільона нашого народу мало своїх щіль щоденних газет, то нині під славетною польсько-республіканською свободою добрих сім мільонів української людності має ледви один-єдиний щоденний часопис, той то половиною менший ранішого — те бідне, білими плямами прокажене „Діло“... Символічний знак благо-татності відродженої Польщі...

— Слухайте — каже мій зайомий — дайте мені ці числа „Діла“; цеж оригінальне і таке суперечне з тим, що оповідає нам польська загранична пропаганда про гаразди національних меншостей в Польщі — покажу це своїм знайомим у Женеві.

— Беріть, кажу.
— А чому-то властиво — каже раптом, пригадувавшись хвилину, мій знайомий — ви, ваша пропаганда, ваші політики затаюте перед світом такі чудесні *secrets de l'etat*, як отсі почеркані польською цензурою „Діла“?

— Затаюємо? — питаюся. — Як ви це розумієте?

— Так, затаюємо! Чому не показуєте їх світові? Чому приміром не пришлете комплекту таких куріозіа-газет до бібліотеки Союзу Народів? Чому вам не прислати такого комплекту, зброшурованого або переплетеного, хочби й мені? З коротким, машиновим написанням, по французьки й англійськи, поясненням практик польської цензури? Підчас одної з недавніх сесій Союзу Народів сидів я напроти гр. Скішинського. Що мені було би шкодило пустити такий куріозний комплект подарованої української газети з рук до рук, поміж усіх учасників нарад Союзу — якраз у хвили, коли Скішинський намащенням голосом і з добре відграною ширістю запевняв Союз Народів, що національні меншості, а зокрема Рутени, в Польщі швидко і ні на що їм жалувати ся! Подумайте тільки!

— Дякую за пораду. Подумаю над тим, а властиво перейшло Вашу пораду і шляхотне пропозиція своїм землякам до Львова.

Ваші землі зле роблять, коли недоцінюють таких річей. Річ певна, Союз Народів не видасть нікому війни і силою нікого не виволочить. Але він прегарний терен — як не для пропаганди за свою справу, то — тут мій собеседник злобно всміхнувся — для пропаганди проти чужої справи. Зрозумійте мене добре: пустити по руках присутніх страшенно почеркану, і то єдину українську газету, саме в моменті, коли польський представник мільдіонно співає славу польській політиці що-до меншостей — воно має безпосередньо і безпосередньо здементувати польського представника і замаже враження його заяв. Тай впадне на добру славу Польщі серед чужих держав. А це щось варте — і для вашої справи. Чи так?

— Правда Ваша. А крім того воно дає й почуття деякого задоволення і заставить польського цензора, котрому здається, що він конфіскує задля слави і будучості Польщі, працювати трохи і для нас. Посередню, але певно, і рівночасно! *Quita s'vat lapidem*...

Знайомий анов перебив мою промову:

— Недавно читав я книжку французького майора Егедоена „Польща, Польща...“ Дуже цікава книжка. Що Ви про неї?

— Це найкраща, найвірніша і найправдивіша з усіх французьких книжок про Польщу...

— Ага! Коли так, то чи купила наша організація бодай 1000—1500 примірників цієї книжки, і чи розіслав її всім французьким послам і сенаторам, усім представникам держав у Союзі Народів та визначним ученим і політикам усіх народів? Не всі її прочитають — кажете? Певно, що не всі. Але коли десята часть (іскопомо численні

Жіночі модні матеріали Шовки, Полотна Мужеськ'ї сукна

30-7

ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Вуль. Галицька 16

адресатів або їх жінок чи дітей ту книжку прочитає і виробить собі з неї здорову думку про справу, то з того посередню вийде для вашої справи безконечно більша користь, ніж від тих ваших ж-д-б, які ви час до часу вміщуєте в нім не читаних, невідомих, закамар-кових журнальчиків...

Я звагнув раменами. Відповісти не було що. Розмова перейшла на інші теми.

Тепер, всього кілька годин потім, списав я майже стенографічно вірно нашу розмову і переслав її до Львова.

Discite, monii!

В. Левицький.

З українського Закарпаття.

За українську гімназію в Берегові.

Забрався Чехи до Закарпаття на добре. Атак за атак напад на закарпатців і ці країни права і волості. Ще не давно казали, що не дають Закарпаттю автономії, бо мало тутешньої, руської інтелігенції, а тепер, коли інтелігенція з народу зростає, відбирають і те, що тут уже було. З автономії одержали ні салу, до того віддали Румунам Ситт з околиць, а Словаки подарували понад 200.000 душ нашого населення на поталу випро-вадження. Уже в останній час прилучено різні наші села до словацьких округів, а з цілого Закарпаття зроблено одну жупу, проти чого протестували однодушно всі по лізі Закарпаття. Краєвий сіль-нохатий прапор скинули з державних будівлі, наших урядників примушують здавати іспит з чеської мови і так в безко-нечність.

Від якогось часу забрався вже й до душі нашої дитини, до української школи й українського учительства. В семінаріях зменшили число учеників, щоб було більше місця для чеських учителів, народні школи одну по одній переіменують на чеські. А тепер прийшла черга й на українську гімназію в Берегові.

Берегово — жидівсько-мадярське містечко, в його околиці теж немало Мадяри і Жиди. Від 1919/20 р. існує там українська гімназія, яка в 1924/25 р. мала вже 8 клас і 220 учеників (121 учеників з Мармарошині відіслано до новоутвореної гімназії в Густі). На р. 1926/27 прийнято вже перед фєрмію нових 4 учеників, так, що її фреквенція зростає поважно. А всеж таки є намагання цю гімназію перемістити на чеську, бо того домагаються... береговські Жиди, які живуть з нашого народу, але не хочуть учитися мови того народу і взагалі на кожному кроці посягають чехізації цієї країни.

Проти цієї нової чеської затії виступили з обуренням і протестами ціла наша суспільність. Бо треба знати, що гімназія в Берегові, що має ідеїну управу й ідеїний педагогізм, через свій народний характер має велике значіння в цій змариш-ловій закутні. Вона дає змогу середній освіті в народній мові дітям великої, найбільше змаришлової території береговського, іршавського, севлюшського і мезика-сонського округів. Вона дотепер розвивалася дуже гарно — на задоволення всіх батьків і цілого нашого населення цього округу.

Коліж зважити, що наше населення на Закарпатті і так найбільше покривається на полі шкільництва, зокрема середнього, то чеські посягання на українську гімназію в Берегові є справді нечувані. З урядової статистики за 1924/25 виходить, що Чехословаки мали в тому році 198 гімназій і реальних шкіл, Німці 82, а Українці 4. Таким чином одна чеська гімназія припадає на 44.000 Чехів, одна німецька на 47.000 Німців, одна мадярська на 74.000 Мадярів, одна польська на 75.000 Польків. Натомість одна українська гімназія припадає на 125.000 нашого населення. Як би наш народ мав рівне право з чеським, то повинен би мати щонайменше 10 гімназій.

Також число учеників молодшої береговської гімназії нік не може бути причиною до її роззавання, бо, як виказує урядова статистика, чехословацькі гімназії, які мають рівне або й менше число учеників (на до 250 уч.), було 8, а німецьких 19. А при тому не слід забувати, що ті гімназії є переважно давньо основані.

Протест проти наміреного скасування української гімназії в Берегові вислав м. ині і родичі дітей тої школи до Шкільного Відділу Цивільної Уряди Підкарпатської Русі. В протесті сказано, що якщо цю гімназію скасують, то тим зломано постанови Генеральної Раї Статуту, в яких сказано, що в шкільній системі має законно тну власть...

Дещо з статистики про Німеччину.

Число селянської людності в Німеччині. — Партийний склад німецької преси. — Книжкова торгівля в Німеччині.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 12. липня 1926.

Число селянської людності в Німеччині. Остання німецька статистика з 16. червня 1925 виказує, що з 62,348,782 людності Німеччини 35,6 пр. живе в сільських громадах з людністю до 2,000 душ, 10,9 пр. в так званих сільських містечках з людністю від 2—5,000 душ, 13,4 пр. в малих містах з людністю від 5,000—10,000 душ, 13,4 пр. в середніх містах з людністю від 20,000—100,000 і 26,7 пр. у великих містах з людністю понад 100,000. Загалом число селянської людності стало упадає в користь міської. В 1871 році воно виносило ще 63,9 пр., так, що Німеччина, коли до селян зачислити ще малі містечка, а також значну частину малих міст, була тоді майже чистою хліборобською країною. Це видно ще й з того, що ледви 4,8 пр. людності мешкало в великих містах, що тепер гуртують більше, як четверту частину населення Німеччини. Однак й тепер не можна ще говорити, що хлібороби, як заняття, опинилися в меншості проти других клас людності, бо більша частина населення містечок, а навіть дрібних міст займається хліборобством і живе з нього та своєю психікою не відбігла від чистих сільських хліборобів. Ще й тепер можна сміло сказати, що хлібороби уявляють собою найчисленнішу верству німецької людності й творять що найменше половину населення Німеччини. В кожній разі людність громад зв'язаних у т. зв. союз селянських громад виносить без дрібних міст і містечок 46,7 пр. людності так, що деякі статистики (диви пор. Reichs-Landbund, с. 22) нараховують аж 59,9 пр. хліборобського населення у Німеччині.

Партийний склад німецької преси. З початком цього року виходить в Німеччині 3,257 часописів, з того 1814 у Прусії, 431 в Баварії, 241 в Саксонії, 175 у Віртембергії, 148 у Бадені, 131 в Турингії, 81 у Гесії, 70 у Мекленбурзі, 33 в Ольденбурзі, 23 у Гамбурзі й 20 у Браншвайгу. Більша половина всіх часописів була вповні безпартійна й обмежувалася до звичайної інформації (1,682 час., або 51,7 пр.). З партійної преси найчисленніша німецько-національна (13,9 пр.) й католицько-центрива (12,07 пр.). Щойно після них іде преса соціалдемократична (5,0 пр.), демократична (3,4 пр.), німецько-людова (Deutsche Volkspresse Штрессмана, 2 пр.) і комуністична (1,2 пр.). Враховуючи часописи не щільком ясною партійною закраскою (нпр. „міщанську“, ліберальну“, „національну“, „конфесійну“ і т. и.), дістанемо найбільше число для німецьких консервативних напрямків (33,4 пр.); на соціалістичні й комуністичні часописи припадає 6,2 пр., на демократичні круги 5 пр., а на офіційні 4,0 пр.

Торговля книжками в Німеччині все ще не дійшла до передвоєнного стану, коли рік-річно вивозило поза границі Німеччини 120,000—150,000 метричних сотнів книжок. Рух за 1925-ий рік досяг ледви 30 процент передвоєнного і зменшився вдвоє навіть у порівнянні з 1922 р. і так вивіз книжок

за перших шість місяців виносил (у метр. сотнарах):

1922	1923	1924	1925
66.380	43.420	34.480	36.794

Зате поправився вивіз книжок до Німеччини й виносил у роках:

1922	1923	1924	1925
11.280	4.570	6.970	13.019

Найбільше книжок вивозила Німеччина до Австрії (1922 — 10.584, 1925 — 5.524, перед війною 71.776 м. с.), Швейцарії (1922 — 6.589, 1925 — 4.517, перед війною 19.380), Чехословаччини (6.571 і 3.979), Польщі (з якого в 1925 р. 1.584 м. с. до Східної Польщі, 718 до Західної, 365 до Горішнього Шлезька), Голландії (2.521, 6.044 і 6.290), Сполучених Держав Північної Америки (3.491, 2.149, 9.230), Японії (1925 — 1.258, перед війною 1.410), Великої Британії (1925 — 1.098, перед війною 3.860), Італії (1925 — 691, перед війною 2.020), Данії (1925 — 683), Союзу радянських республік (1925 — 580, перед війною 11.320), Закарської області (1925 — 410), Данії (1925 — 399, перед війною 1.730), Франції (1925 — 397, 1922 — 1.596 і перед війною 6.890), Угорщини (1925 — 383) і Швеції (1925 — 361, перед війною 2.270). Від 100 до 350 метричних сотнів вивозило ще до Латвії, Фінляндії, Палестини, Аргентини, Бразилії, Югославії, Литви, Румунії, Бельгії, Норвегії й Естонії.

З. Кузів.

Радянська Україна.

Система містечківської школи України. — Охорона пам'яток культури і природи.

Перед революцією на Україні не було своєї національної містечківської школи. Були тільки випадкові складані гуртки, що хоч дорічкові, то все таки стояли на сторожі українського містечка і діяли жрі, а навіть вкладали велику працю в його відродження та розвиток.

В Києві, Одесі та Харкові існували тоді офіційні т. зв. „Художественні училища“, що творили тип середніх шкіл, але вони працювали під контролею й доглядом петербурзької Академії Містечка і працювали для російської містечківської культури.

Отже в часі великої революції за часів Центральної Ради засновують з кінцем 1917 р. в Києві Українську Академію Містечка. З початком 1918 р. засновано в Києві також Містечківський Інститут. В 1924 р. за радянської влади обидві високі школи об'єдналися в т. зв. Художній Інститут, що став загально-українським осередком містечківської культури та освіти. З самого початку мав цей об'єднаний Інститут три факультети, а в них 325 студентів. В цьому 1926 р. Інститут має 5 факультетів, а в них 575 студентів.

Мета Інституту давати студентам підготовку для інших містечківських кваліфікацій. Інститут має відділи: архітектурний, малярський, поліграфічний, скульптурно-механічний, містечко-педагогічний. В Інституті зібрані всі найкращі містечківські сили України: брати Кричевський, М. Бойчук, М. Л. Лейд, В. Крамаренко, А. Таран, М. Кратко, Я. Сагайдачний, А. Середя, О. Напєпинський-Бойчук, В. Таталін, Палмів, Беренштайн, С. Колос, М. Ко-зік, Шерлопов (скульптор), Ер-штайн (скульптор), О. Усачов (графік), Плещинський, архітекти — Альошин, Риков, Вербицький, Писаренко, Даміловський, Сакулін. До Інституту запрошені зза кордону: Мозалєвський І. і архітект Січинський. Організація Інституту цілком відмінна від аналогічних шкіл старого типу. Старі академії містечка ділилися звичайно на три відділи: архітектура, малярство, скульптура. Інститут, як пишуть радянські теоретики, зрівняв з цією схолистичною та ідеалістичною традицією і будує факультети в той спосіб, що при-норовлює їх до реальних життєвих завдань, наближаючи його до життя й виробництва. Девізом праці Інституту: „Мистецтво в масі!“ По-